

POSTANOWIENIE

Dnia 16 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka (przewodniczący)

SSN Romualda Spyt

SSA Marek Procek (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania M.P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w [...]

o wysokość emerytury,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 marca 2017 r.,

zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 3 października 2016 r., sygn. akt III AUa .../15,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 stycznia 2015 r. Sąd Okręgowy w [...] w sprawie z odwołania ubezpieczonego M.P. przeciwko organowi rentowemu Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w [...] o wysokość świadczenia - zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 9 września 2013 r. w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do obliczenia wysokości przyznanej mu emerytury górniczej, z uwzględnieniem do okresów pracy górniczej okresów jego zatrudnienia od 10 czerwca 1980 r. do 6 stycznia 1982 r. oraz od 15 listopada 1983 r. do 31 maja 1987 r. z zastosowaniem przelicznika 1,2, począwszy od 1 sierpnia 2013 r., oddalając odwołanie w pozostałej części.

Na skutek apelacji organu rentowego, Sąd Apelacyjny w [...], wyrokiem z dnia 1 marca 2016 r., zmienił powyższy wyrok Sądu Okręgowego i oddalił odwołanie.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wniósł pełnomocnik ubezpieczonego.

Zarządzeniem z dnia 24 sierpnia 2016 r. pełnomocnik powoda został wezwany do uzupełnienia w terminie tygodniowym braków formalnych skargi kasacyjnej przez wskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia i sposobu jej wyliczenia, pod rygorem odrzucenia skargi kasacyjnej.

W piśmie z dnia 29 września 2016 r. pełnomocnik ubezpieczonego wskazał, iż wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 137.980 zł, stanowiąc wyrównanie należności emerytalnych za okres od dnia 1 sierpnia 2013 r., tj. nie wcześniej niż od miesiąca zgłoszenia wniosku o przeliczenie emerytury i na przyszłość.

Sąd Apelacyjny w [...], w celu sprawdzenia podanej w skardze kasacyjnej wartości przedmiotu zaskarżenia, zwrócił się do organu rentowego o obliczenie hipotetycznej wysokości emerytury górniczej ubezpieczonego na dzień 1 sierpnia 2013 r. z przyjęciem założenia, że do spornych w sprawie okresów zatrudnienia – od 10 czerwca 1980 r. do 6 stycznia 1982 r. oraz od 15 listopada 1983 r. do 31 maja 1987 r. – należy zastosować przelicznik pracy górniczej 1,2 oraz podanie różnicy między wysokością tak obliczonej emerytury a wysokością świadczenia wypłaconego ubezpieczonemu we wskazanej dacie.

Organ rentowy w piśmie z dnia 21 września 2016 r., powołując się na szczegółowe wyliczenia zawarte w aktach rentowych, wskazał, iż hipotetyczna emerytura ubezpieczonego (po doliczeniu spornych okresów z przelicznikiem 1,2) wyniesie 4.587,93 zł, zaś emerytura należna wynosi 4.483,51 zł. Emerytura ta jest zawieszona, z uwagi na kontynuację zatrudnienia przez ubezpieczonego.

Postanowieniem z dnia 3 października 2016 r. Sąd Apelacyjny w [...] ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 1.253,04 zł, wskazując w uzasadnieniu, że różnica między wysokością hipotetycznej emerytury górniczej ubezpieczonego, a wysokością uzyskiwanej emerytury wynosi 104,42 zł miesięcznie, co oznacza, iż wartość przedmiotu zaskarżenia, wyliczona, na podstawie art. 22 k.p.c., wynosi 1.253,04 zł.

Następnie, Sąd Apelacyjny w [...], postanowieniem z dnia 3 października 2016 r. odrzucił skargę kasacyjną ubezpieczonego, na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c., jako niedopuszczalną z uwagi na wartość przedmiotu zaskarżenia niższą niż 10.000 zł. Sąd Apelacyjny ustalił, że prawidłowa wartość przedmiotu zaskarżenia w odniesieniu do wysokości emerytury ubezpieczonego stanowi kwota 1.253,04 zł, jako dwunastokrotność różnicy między kwotą żądanej emerytury, ustalonej w wyroku Sądu Okręgowego w [...] (4.587,93 zł), a kwotą uzyskiwanej emerytury (4.483,57 zł).

Powyższe postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej ubezpieczony zaskarżył do Sądu Najwyższego zażaleniem, zarzucając Sądowi Apelacyjnemu naruszenie art. 25 § 1 i art. 26 w związku z art. 21 i art. 22 w związku z art. 398⁶ § 2 w związku z art. 398² § 1 zdanie pierwsze k.p.c. polegające na błędnym przyjęciu, że wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa od kwoty 10.000 zł, a skarga kasacyjna wniesiona w niniejszej sprawie jest przedmiotowo niedopuszczalna; skoro Sąd ustalił, iż wysokość należnej emerytury przy uwzględnieniu przelicznika 1,2 za okres sporny wynosi 4.587,93 zł brutto miesięcznie, to – zadaniem skarżącego - prawidłowo ustalona wartość przedmiotu zaskarżenia przy uwzględnieniu art. 22 k.p.c., wynosi 55.055,16 zł, a zatem ponad 10.000 zł i tym samym stanowi o spełnieniu warunku do rozpoznania skargi kasacyjnej przez Sąd Najwyższy.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia. Motywując powyższe żądanie skarżący podniósł, iż w toku sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia swoje stanowisko w tym zakresie przedstawił jedynie organ rentowy. Jednocześnie żalący się stwierdził, iż w sytuacji gdy ubezpieczony nie pobiera żadnej emerytury, to podstawą obliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia, z uwzględnieniem art. 22 k.p.c., jest dwunastokrotność kwoty 4.587,93 zł, przy założeniu prawidłowego jej wyliczenia przez organ rentowy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest niezasadne.

Stosownie bowiem do art. 398² § 1 k.p.c., skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Jednakże w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Odwołanie się przez skarżącego do zdania drugiego przytoczonego przepisu nie może być uznane za trafne.

Przepis art. 476 § 2 i 3 k.p.c. wyjaśnia ustawowe pojęcia spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych, stanowiąc w § 2 pkt 2, że należą do nich między innymi sprawy, w których wniesiono odwołanie od decyzji organów rentowych, dotyczących emerytur i rent. Zakres rozpoznania i orzeczenia (przedmiot sporu) w tych sprawach wyznaczony jest zatem w pierwszej kolejności przedmiotem decyzji organu rentowego zaskarżonej do sądu ubezpieczeń społecznych, a w drugim rzędzie przedmiotem postępowania sądowego, określonego zakresem odwołania od decyzji organu rentowego do sądu. Oznacza to, że żądanie niebędące przedmiotem rozpoznania sądu nie może stanowić przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną decydującego o jej dopuszczalności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2008 r., II UZ 4/08).

Skarżący zdaje się twierdzić, iż przedmiotem niniejszej sprawy jest przyznanie emerytury w innej wysokości niż ustalił to organ rentowy, a zatem dla oceny dopuszczalności skargi kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia nie ma znaczenia. Stanowisko to jest chybione. W realiach niniejszego sporu wskazać zatem należy, iż przedmiotem sporu na etapie postępowania sądowego wynikającego z odwołania wnioskodawcy od decyzji organu rentowego nie było przyznanie lub wstrzymanie emerytury (art. 398² § 1 k.p.c.), gdyż kwestia ta została rozstrzygnięta korzystnie dla skarżącego na etapie postępowania przed organem rentowym, ani świadczenie w całej dochodzonej wysokości, ale różnica pomiędzy tą kwotą a należnością ustaloną przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji. Organ rentowy ustalił bowiem prawo do przysługującej ubezpieczonemu emerytury, ustalając również jej wysokość. Jedynie realizację prawa do emerytury (polegającą

na wypłacie świadczenia) zawiesił, wobec kontynuowania przez ubezpieczonego zatrudniania (por. wyrok Sądu najwyższego z dnia 3 marca 2011 r., II UK 299/10).

Podkreślić należy, iż z uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 1 marca 2016 r. wynika, iż ubezpieczony uprawniony jest do emerytury górniczej od dnia 1 grudnia 2012 r., wyliczonej przy zastosowaniu wskaźnika 1,2 do 302 miesięcy pracy górniczej. Spór w niniejszej sprawie dotyczył zaś wysokości emerytury górniczej ubezpieczonego, będącej konsekwencją odmowy doliczenia do emerytalnego stażu pracy górniczej wnioskodawcy okresów jego zatrudnienia od 10 czerwca 1980 r. do 6 stycznia 1982 r. oraz od 15 listopada 1983 r. do 31 maja 1987 r. z zastosowaniem przelicznika 1,2. W ocenie Sądu drugiej instancji, żądanie odwołującego się okazało się bezpodstawne, gdyż w spornym okresie ubezpieczony nie wykonywał pracy górniczej, o jakiej mowa w art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.).

W takim przypadku – jak to trafnie przyjął Sąd Apelacyjny - do obliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia stosuje się - z mocy art. 368 § 2 zdanie trzecie w związku z art. 398 k.p.c. - odpowiednio art. 22 k.p.c. i stanowi ona różnicę między wysokością świadczenia wypłacanego (ustalonego) przez organ rentowy, a wysokością świadczenia żądanego przez ubezpieczonego - w skali jednego roku. Stanowisko to jest dominujące i utrwalone w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. między innymi postanowienia: z dnia 6 listopada 2008 r., II UZ 48/08, z dnia 24 czerwca 2009 r., II UZ 17/09, z dnia 13 października 2009 r., II UK 234/09, z dnia 27 października 2009 r., II UZ 34/09, z dnia 10 listopada 2010 r., II UZ 30/10, z dnia 17 listopada 2010 r., II UZ 31/10, z dnia 23 listopada 2011 r., III UZ 26/11, z dnia 5 marca 2014 r., II UZ 12/14).

Mając na względzie przedmiot postępowania w tej sprawie, jak wskazano powyżej, dopuszczalność skargi kasacyjnej zależy od wartości przedmiotu zaskarżenia. Z art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. wynika natomiast obowiązek sądu drugiej instancji oraz Sądu Najwyższego dokonania kontroli dopuszczalności skargi jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia i weryfikacji wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia w celu wyeliminowania przypadków nieprawidłowego oznaczenia tej wartości w zamiarze zapewnienia sobie dostępu do postępowania

kasacyjnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 18 maja 2006 r., IV CZ 34/06; 6 stycznia 2010 r., I UK 289/09; 26 stycznia 2011 r., II UK 190/10; 12 kwietnia 2016 r., II UZ 63/15). W tym kontekście istotne jest bowiem, aby w sprawach, w których dopuszczalność skargi kasacyjnej uzależniona została od odpowiedniej wartości przedmiotu zaskarżenia, rozpoznaniu podlegały jedynie skargi rzeczywiście czyniące zadość wymaganiom ustawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 24 maja 2001 r., IV CZ 20/01; 19 lutego 2014 r., V CSK 275/13). Nie ma racjonalnych względów dla stanowiska, że o dopuszczalności skargi kasacyjnej miałyby decydować wartość przedmiotu zaskarżenia błędnie oznaczona lub celowo przez stronę zawyżona (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2015 r., V CZ 90/14). W celu ustalenia wartości przedmiotu zaskarżenia, stosownie do art. 25 § 1 k.p.c. w związku z art. 368 § 2 zd. 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c., możliwe pozostaje przeprowadzenie stosownego dochodzenia. W szczególności możliwa jest weryfikacja wskazanej przez ubezpieczonego wartości przedmiotu zaskarżenia przez zobowiązanie organu rentowego do przedstawienia w tym zakresie własnego stanowiska. Takie działanie sądu jest w pełni uprawnione dla uzyskania informacji o wartości przedmiotu zaskarżenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 2 sierpnia 2011 r., sygn. II UZ 27/11 oraz dnia 26 czerwca 2012 r., II UZ 25/12). W sprawie Sąd Apelacyjny zasięgnął takiej informacji i w odpowiedzi uzyskał stosowne, szczegółowe wyliczenie, którego skarżący w istocie w żadnym aspekcie nie kwestionuje.

W związku z powyższym, zażalenie, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., zasługiwało na oddalenie.

kc